

Szellem a fazékból: Isten óvjon a villától!

2015 december 06. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

értékelve

Még nincs

Mérték

Kezünk előbb volt, mint evőeszköz. Az ember leült az asztalhoz, elhúzta övéből a kést, kanyarintott a pecsenyéből, maga elé tette a fa-vagy óntányérra (már ha volt ilyen), és két kézzel szétmarcangolta.

Az ujjait meg beletörölte az abroszba. A kelták a „párnába” (szalmabálákon ültek az asztalnál), a görögök kenyérbélbe, a rómaiak az apródok hajába. Közben mindenki Mátyás királyt irigyelte. Róla Galeotto Marzio humanista tudós jegyezte fel, hogy bármilyen sáfrányos volt is a mártás, „? kezét vagy ruháját a bepiszkolástól mindig meg?rizte”, pedig tunkolt a pecsenyéstáblából, mint a többiek. Mátyás nemcsak a népmesékben bizonyult fufangosnak, de az asztalnál is: a szolgák bevizezték jobb oldali asztalkendőjét, a király abba törölte ujjait. Mert a középkori ember villát nem használt. Legfeljebb hússzeleteléshez. Pedig a villa már a XI. században ott volt Velencében, Bizáncból hozta magával a császár lánya, amikor hozzáment Domenico Selvo dózséhez. De nem használták, mert a pápa szerint az aranyozott nyárs „a b?nös elpuhulás” jelképe. Isten le is sújtott a kevélyekre, a dózsét is meg a hitvesét is elragadta a fekete halál.

» Nevetséges, haszontalan szerszám, csak arra jó, hogy az ember kiüsse vele a fogát. Nehezen barátkoztunk meg a villával

Úgyhogy a villának egy időre befellegzett. Ördögi szerszámnak tartották, amivel az ember csak kiüti a fogát. Luther Márton 1518-ban ki is prédikálta: „Isten óvjon a villától!” Csatlakozott hozzá Rotterdami Erasmus németalföldi teológus is: „Kenyérrel vagy három jó ujjunkkal mindent elérünk, minek e buta szerszám?” Nem csoda, ha a kolostorokban betiltották. Sőt, szegény villa egy időre a gúny tárgya lett. Nevetséges eszköz, hogy lehet vele borsót enni? – tették fel a kérdést. A villahasználókat szatirikus költeményében a francia Thomas Artus egyenesen hermafroditának bélyegezte: „Úgy viszik szájukhoz a villát, hogy nyakukat és testüket a tányér fölé nyújtják. Pompás szórakozás figyelni őket, hiszen az étel egyharmada visszaesik a tányérba, lehull a földre, a szájukba alig jut valamicske!” A helyzet akkor sem változott, amikor a villát 1533-ban az olasz Medici Katalin magával vitte Franciaországba. Nem használta senki. Ott volt III. Henrik asztalán, a Napkirály keze ügyében is, de a húst a késhegyre bökték, úgy falatozták. A helyzet akkor változott valamelyest, mikor divatba jöttek az ezüst evőeszközök. A franciák a kanál és a villa hátára vésték a családi címet, ezért őket a villát a fogakkal lefelé tették az asztalra. Az angolok természetesen fordítva jártak el.

X. Lajos feleségének, a magyar Klemenciának már a XIV. században volt villája, ám feltehetően nem használta, hiszen Apor Péter báró (főispán és történész) Erdélynek változása című munkájában még 1736-ban is azt állította, hogy a magyarok kézzel esznek. „Régi emberektől hallottam, hogy azelőtt még villájok sem volt az magyaroknak külön, hanem egy vagy két villa volt az asztalnál, azt előbb, s meg előbb adták, úgy vettek húst az tányérra. Ezüstből volt és a nyelére szép magyar szentenciákat írtak. Nekem is nagyon két-három olyan szép ezüst villám.” Ám a nők mindig szívesebben használták az efféle szerszámokat. „Az asszonyok is a kést magok hordozták, rendszerint egy hüvelyben két kis kések volt, s egy villájok, az sinórra övekhez kötötték, hosszan sinórral az előruhájuk mellett lebecsátották, hogy az hüvelyek vége csaknem a bokájukat érte.”

Kés, villa, tányér persze sosem volt zörgés nélkül. Az ostoba ember az evőeszközzel sem tudott bánni, a mácsikot kanállal, a borsót villával ette. Wesselényi Miklós báró Balitéletekről című munkájában 1833-ban figyelmeztet is az asztali etikettre: „Rút és émelygős magaviselet az, ha valaki az asztalnál fogait villájával tisztítani s vájni akarja.”

De ilyen jól nevelt ember természetesen sosem tesz.

Vinkó József - www.valasz.hu

Szellem a fazékból - Gasztrotörténetek

Ínycsiklandó történetek a Magyar Konyha főszerkesztője, a Heti Válasz gasztronómiai rovatának szerzője, Vinkó József tollából.

Bolti ár: 3300 Ft

Kiadói akciós ár (20% kedvezmény): 2640 Ft

Heti Válasz Hűségprogram ár (40% kedvezmény) : 1980 Ft

Megjelenés: 2013 december

[ONLINE RENDELÉS](#)

A szerző ajánlása:

„Úgy lapozd ezt a könyvet, Kedves Olvasó, mintha épp csak bekukkantottál volna a konyhába, ahová az illatok csalogattak. Kíváncsi voltál, mi f? a fazékban. Óvatosan emeld meg egyik-másik fed?t, szimatolj be a süt?be, kóstold meg a mártást, vigyázz, meg ne égedd a nyelved. A fed? alól most nem illatok szállnak feléd, hanem ínycsiklandó történetek.”

Kiadói kedvezményes árusítás:**Heti Válasz Kiadó**

1027 Budapest, Horvát u 14-24., V. emelet.

Telefon: (061) 461-1400

Nyitva tartás: H-P: 8-16.30 óráig

E-mail: repcio@hetivalasz.hu

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Tisztelt olvasók!

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: <https://twitter.com/syracuse73>. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen:

<https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló

